

P7_TA(2011)0142

Ühenduste finantshuvide kaitsmine - pettustevastane võitlus

Euroopa Parlamendi 6. aprilli 2011. aasta resolutsioon ühenduse finantshuvide kaitse kohta – pettusevastane võitlus – 2009. aasta aruanne (2010/2247(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma resolutsioone komisjoni ja Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) varasemate aastaaruannete kohta;
- võttes arvesse komisjoni 14. juuli 2010. aasta aruannet nõukogule ja Euroopa Parlamendile „Euroopa Liidu finantshuvide kaitse – pettustevastane võitlus – 2009. aasta aruanne” (KOM(2010)0382) ja sellega kaasnevaid dokumente (SEK(2010)0897 ja SEK(2010)0898);
- võttes arvesse OLAFi kümnendat tegevusaruannet – 2010. aasta tegevusaruannet¹;
- võttes arvesse kontrollikoja aastaaruannet 2009. aasta eelarve täitmise kohta koos institutsioonide vastustega²;
- võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja aastaaruannet kaheksandast, üheksandast ja kümnendast Euroopa Arengufondist (EAF) eelarveaastal 2009 rahastatud tegevuste kohta koos komisjoni vastustega³;
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 319 lõiget 3 ja artikli 325 lõiget 5;
- võttes arvesse nõukogu 25. juuni 2002. aasta määrust (EÜ, Euratom) nr 1605/2002, mis käsitleb Euroopa ühenduste üldeelarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust⁴;
- võttes arvesse oma 18. mai 2010. aasta deklaratsiooni ELi jõupingutuste kohta korruptsiooni vastu võitlemisel⁵, tagamaks, et ELi fondid ei kannata korruptsiooni tõttu;
- võttes arvesse kodukorra artiklit 48;
- võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A7-0050/2011),

¹ http://ec.europa.eu/anti_fraud/reports/olaf/2009/en.pdf

² EÜT C 303, 9.11.2010, lk 1.

³ EÜT C 303, 9.11.2010, lk 243.

⁴ EÜT L 248, 16.9.2002, lk 1.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0176.

Üldist

1. peab üldiselt kahetsusväärseks, et komisjoni poolt vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 325 lõikele 5 esitatud 2009. aasta aruandes Euroopa Liidu finantshuvide kaitse ja pettustevastase võitluse kohta (KOM(2010)0382) ei anta teavet selle kohta, milline on eeskirjade eiramise ja pettuste hinnanguline ulatus liikmesriikide kaupa, sest aruandes on keskendunud aruandlustasandile, ning seetõttu ei ole võimalik saada ülevaadet eiramisjuhtumite ja pettuste tegelikust ulatusest üksikutes liikmesriikides ega teha kindlaks ja karistada riike, kus eiramist ja pettusi esineb kõige rohkem;
2. rõhutab, et pettus on tahtlik õigusrikkumine ja kuritegu, ning et eeskirjade rikkumine on see, kui eeskirja ei täideta, avaldab kahetsust, et Euroopa Komisjon ei käsitle oma aruandes pettust põhjalikult ja puudutab eeskirjade rikkumisi väga üldiselt; juhib tähelepanu sellele, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 325 käsitleb pettust, mitte eeskirjade rikkumisi, ning nõuab, et pettustel ja eksimustel või eeskirjade rikkumistel tehtaks vahet;
3. juhib tähelepanu sellele, et viimastel aastatel on välja töötatud meetodid pettuste hindamiseks osana laiemast korrupsioonivastasest võitlusest, ja nõuab komisjonilt nende teadusuuringute edendamist ja esialgu katseprojektina koostöös liikmesriikidega asjakohaste uute meetodite rakendamist, mis on välja töötatud eiramisjuhtumite ja pettuste kui nähtuse hindamiseks;
4. kutsub komisjoni üles tegutsema, tagamaks, et liikmesriigid peaksid aruandekohustuste täitmisest kinni ning esitaksid eiramisjuhtumite ja pettuste kohta usaldusväärsed ja võrreldavad andmed, isegi kui see nõuab komisjonilt karistuste süsteemi muutmist juhuks, kui aruandekohustused täitmata jäetakse;
5. peab kahetsusväärseks, et suurt osa ELi rahalistest vahenditest kasutatakse ikka veel valesti, ja kutsub komisjoni üles võtma asjakohaseid meetmeid nende vahendite viivitamatuks sissenõudmiseks;
6. tunneb muret 2009. aasta lõpu seisuga Itaalias sissenõudmata või lootusetuks tunnistatud eiramisjuhtumite ulatuse pärast;
7. kutsub komisjoni üles suurendama liikmesriikide aruandekohustust seoses eeskirjadevastaselt makstud summade sissenõudmisega;
8. märgib, et ELi õigusaktide kohaselt peavad liikmesriigid teatama kõikidest eiramisjuhtumitest hiljemalt kahe kuu möödumisel selle kvartali lõpust, mil eiramisjuhtumi suhtes algatati haldus- või kohtukorras eeluurimine ja/või mil saadi uut teavet juba teatatud eiramisjuhtumi kohta; kutsub seepärast liikmesriike üles tegema kõik, et lühendada eiramisjuhtumi tuvastamise ja sellest teatamise vahelist ajavahemikku, sealhulgas muutma sujuvamaks siseriiklikku halduskorda; kutsub liikmesriike üles tegutsema pettustega võideldes esmajoones maksumaksjate raha kaitsjatena;
9. tunneb huvi, milliseid meetmeid on komisjon võtnud, et tõkestada pettusekahtluste arvu ja summade suurenemine Poolas, Rumeenias ja Bulgaarias eiramisjuhtumite üldarvuga võrreldes;

10. tunneb muret Hispaania ja Prantsusmaa kahtlaselt madala pettusekahtluste määra pärast, eelkõige nende suurust ja saadud rahalist abi arvestades, nagu on kirjeldatud komisjoni 2009. aasta aruandes Euroopa Liidu finantshuvide kaitse ja pettustevastase võitluse kohta, ja kutsub komisjoni seetõttu üles lisama üksikasjaliku teabe nendes riikides kasutatud aruandemeetodite ja pettuste avastamise suutlikkuse kohta ;
11. kutsub liikmesriike, kes ei ole veel ratifitseerinud kas 26. juuli 1995. aasta Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni¹ või selle protokolle², st Tšehhi Vabariiki, Maltat ja Eestit, neid õiguslikke vahendeid viivitamata ratifitseerima; nõuab, et liikmesriigid, kes on konventsiooni ja selle protokollid ratifitseerinud, suurendaksid jõupingutusi oma kriminaalõiguslaste õigusaktide tõhustamiseks, et kaitsta ELi finantshuvisid, eelkõige Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse konventsiooni ja selle protokollide rakendamist käsitlevas komisjoni teises aruandes (KOM(2008)0077) esile toodud puudujääkide kõrvaldamise abil;
12. tunneb heameelt selle üle, et 2009. aastal võeti kasutusele OLAFi poolt väljatöötatud ja hallatav eiramisjuhtumite haldamise süsteem (IMS) ja see on andnud juba häid tulemusi; tunneb muret, kuna komisjon seletab teatavate juhtumite arvu suurenemist ja finantsmõju uue tehnoloogilise aruandluse kasutamisega; kutsub komisjoni üles esitama parlamendile hiljuti rakendatud tehnoloogilise aruandluse üksikasjalikud meetodid ja lisama need järgmiste aastate aruannetesse; kutsub liikmesriike üles IMSi täies mahus rakendama ning aruandekohustust paremini täitma;
13. palub komisjonil lisada oma järgmise aasta aruandesse võrdluse uut tehnoloogilist aruandlust ja traditsioonilisi aruandlusmeetodeid kasutades teatavate eiramisjuhtumite arvu kohta; kutsub liikmesriike üles parandama eiramisjuhtumitest teatamise kiirust;
14. kordab, et kuna liikmesriikide esitatud teabe kvaliteedi suhtes esineb tõsiseid kahtlusi, peab kahetsusväärseks, et komisjon püüab pigem veenda Euroopa Parlamenti selles, et kasutusele tuleb võtta „aktsepteeritav vigade esinemise risk”, selle asemel et veenda liikmesriike selles, kui vajalikud on kohustuslikud riiklikud haldusdeklaratsioonid, mida auditeerib nõuetekohaselt riigikontroll ja mille kinnitab Euroopa Kontrollikoda; palub Euroopa Komisjonil koostöös liikmesriikidega ja aluslepingule vastava asjakohase aruande koostamisega anda Euroopa Parlamendile mõistlik tagatis, et see eesmärk on saavutatud või et võitlus pettuste vastu toimub nõuetekohaselt;

Tulud: omavahendid

15. tunneb eiramisjuhtumitega võrreldes muret pettuste arvu pärast Austria, Hispaania, Itaalia, Rumeenia ja Slovakkia omavahendite sektoris, kuna pettused moodustavad kõikides nendes liikmesriikides üle poole eiramisjuhtumite üldarvust; kutsub liikmesriike üles rakendama kõiki vajalikke meetmeid, sealhulgas tegema tihedat koostööd Euroopa institutsioonidega, et tegeleda kõigi põhjustega, mis viivad ELi vahenditega seotud pettusteni;
16. peab kahetsusväärseks kontrollikoja poolt riikide tollijärelevalvesüsteemis tuvastatud puudusi ja eelkõige neid puudusi, mis puudutavad riskianalüüsi seoses nende ettevõtjate ja imporditavate kaupade valimisega, kelle ja mille suhtes kohaldatakse tollikontrolli,

¹ EÜT C 316, 27.11.1995, lk 48.

² EÜT C 313, 23.10.1996, lk 1; EÜT C 151, 20.5.1997, lk 1 ja EÜT C 221, 19.7.1997, lk 11.

sest nende puuduste tagajärjel suureneb oht, et osa eiramisjuhtumeid jääb tuvastamata ning et traditsioonilised omavahendid vähenevad; kutsub liikmesriike üles tõhustama oma tollijärelevalvesüsteeme ning palub komisjonil selleks vajalikku abi anda;

17. rõhutab asjaolu, et umbes 70% kõigist impordi tolliprotseduuridest on lihtsustatud, mis tähendab seda, et neil on traditsiooniliste omavahendite kogumisele ning ühise kaubanduspoliitika tõhususele oluline mõju; peab sellega seoses lubamatuks, et liikmesriikide kontroll impordi lihtsustatud protseduuride üle on puudulik, nagu ilmnes kontrollikoja eriaruandest nr 1/2010, ning kutsub komisjoni üles selgitama, kui tõhusalt liikmesriigid lihtsustatud menetlusi kontrollivad ning milliseid edusamme on liikmesriigid teinud eelkõige järelauditites, ja esitama tulemused parlamendile 2011. aasta lõpuks;
18. võtab teadmiseks OLAFi poolt omavahendite vallas teostatud juurdluste tulemused; on väga mures Hiinast imporditud kaupadega seotud pettuste ulatuse pärast ning nõuab, et liikmesriigid nõuaksid vastavad summad viivitamata tagasi;
19. tunneb heameelt ühise tollioperatsiooni Diabolo II heade tulemuste üle, millest võtsid osa 13 Aasia riigi ja 27 ELi liikmesriigi tolliametnikud ning mida koordineeris OLAFi kaudu Euroopa Komisjon;
20. tunneb heameelt kokkulepete üle, mille Euroopa Liit ja selle liikmesriigid on tubakatoodete tootjatega sõlminud ebaseadusliku tubakatoodetega kauplemise vastu võitlemiseks; on arvamusel, et ELi finantshuvid nõuavad töö jätkamist eesmärgiga tõkestada sigarettide salakaubandus, mille tõttu jääb ELi eelarvesse igal aastal laekumata hinnanguliselt 1 miljard eurot; nõuab, et OLAF jätkaks juhtiva osa täitmist rahvusvahelistel läbirääkimistel eesmärgiga sõlmida protokoll tubakatoodetega ebaseadusliku kauplemise tõkestamise kohta vastavalt Maaailma Terviseorganisatsiooni tubakatoodete kontrolli raamkonventsiooni artiklile 15, mis aitaks liidus ebaseaduslikku kauplemist takistada; on arvamusel, et 500 miljonit eurot, mida kaks asjaomast ettevõtet, nimelt British American Tobacco ja Imperial Tobacco, on kohustatud maksma, peaksid komisjon ja asjasse puutuvad liikmesriigid kasutama pettusevastaste meetmete tõhustamiseks;

Kulud: põllumajandus

21. tunneb heameelt komisjoni järelduse üle selle kohta, et selle poliitikavaldkonna üldine aruandlusdistsipliin on paranenud ja et eeskirju järgitakse nüüd 95% ulatuses; palub liikmesriikidel, kes ikka veel ei esita aruandeid õigel ajal (Austria, Soome, Madalmaad, Slovakkia ja Ühendkuningriik), olukorda kiiresti parandada;
22. kutsub komisjoni üles tähelepanelikumalt jälgima olukorda Hispaanias, kelle teatatud eiramisjuhtumite arv on suurim, ja Itaalias, kelle teatatud eiramisjuhtumitega seotud summad on suurimad, ning andma Euroopa Parlamendile aru konkreetsetest meetmetest, mida nende kahe liikmesriigi probleemide lahendamiseks on võetud;
23. palub komisjonil kontrollida, kas suuremate kulutuste ja teatatud eeskirjade eiramise juhtumite miinimumnäitaja vaheline erinevus ning teatatud eeskirjade eiramise näitajate märkimisväärne erinevus (Eesti 88,25%; Küpros, Ungari, Läti, Malta, Sloveenia ja Slovakkia 0,00%) on seotud kontrollisüsteemide tõhususega, ning need kontrollisüsteemid järgnevalt läbi vaadata;

24. on väga mures, et kontrollikoda tegi kindlaks, et selle poliitikavaldkonna 2009. aasta maksetes on tehtud suuri vigu ja et järelevalve- ja kontrollisüsteemid olid maksete korrektsuse tagamisel parimal juhul vaid osaliselt tulemuslikud; peab kahetsusväärseks, et kontrollikoda tegi kindlaks, et kuigi ühtne haldus- ja kontrollisüsteem (IACS) on üldiselt hästi kavandatud, vähendavad selle tõhusust andmebaasides olevad ebatäpsed andmed, puudulikud ristkontrollid ja häirete kõrvaldamiseks võetud ebakorrektsed või puudulikud järelmeetmed; kutsub komisjoni üles liikmesriikides kasutatavate järelevalve- ja kontrollisüsteemide tõhusust tähelepanelikumalt kontrollima, et iga liikmesriigi eiramismäär kajastaks õiget ja õiglast olukorda; kutsub komisjoni üles ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi tõhususe probleeme lahendama;
25. võtab teadmiseks, et lõplikud arvnäitajad saab kindlaks määrata ainult eelarveaastate kohta, mida võib lugeda lõpetatuks, ja et seega on seni viimane eelarveaasta, mida võib lõppenuks lugeda, alles aasta 2004;
26. peab kahetsusväärseks katastroofilist olukorda selle poliitikavaldkonna üldises tagastatavate maksete määras, mis 2009. aastal moodustas 42% 2006. aasta lõpu seisuga tagasi saamata 1 266 miljonist eurost; on eriti mures kontrollikoja tähelepaneku pärast, et 2007.–2009. aastal abisaajatelt tagasi saadud 121 miljoni euro suurune summa moodustas vähem kui 10% kõigist sissenõutud summadest; peab sellist olukorda lubamatuks ning kutsub liikmesriike üles selle probleemiga kiiresti tegelema; nõuab tungivalt, et komisjon teeks kõik selleks, et kehtestada tõhus sissenõudmiste süsteem, ning teavitaks ELi finantshuvide kaitset käsitlevas järgmise aasta aruandes Euroopa Parlamenti tehtud edusammudest;

Kulud: ühtekuuluvuspoliitika

27. peab kahetsusväärseks asjaolu, et 2009. aasta Euroopa Liidu finantshuvide kaitset ja pettustevastast võitlust käsitlevas aruandes sisalduvad andmed ei anna usaldusväärset pilti selle poliitikavaldkonna eiramisjuhtumite ja pettuste kohta, sest eiramisjuhtumite ja/või pettuste suur arv võib ka lihtsalt anda tunnistust tõhusast aruandlusest ja/või tõhusatest pettusevastastest süsteemidest;
28. on väga mures selle pärast, et kontrollikoda tegi kindlaks, et suur hulk (rohkem kui 5%) 2009. aasta maksetest on tehtud vääralt;
29. märgib, et üks oluline põhjus, miks ühtekuuluvusfondide kasutamisel vead tekivad, seisneb avalike hangete eeskirjade väärast kohaldamises; palub seetõttu komisjonil teha viivitamata uue õigusakti ettepanek nende eeskirjade lihtsustamiseks ja ajakohastamiseks;
30. on väga mures, et kontrollikoda tegi kindlaks, et vähemalt 30% vigadest, mis kontrollikoda 2009. aasta valimis kindlaks tegi, oleks liikmesriigid pidanud neile kättesaadava teabe põhjal tuvastama ja parandama enne kuluaruannete esitamist komisjonile; kutsub liikmesriike üles parandama oma vigade tuvastamise ja parandamise mehhanisme;
31. kutsub komisjoni üles esitama Euroopa Parlamendile teavet meetmete kohta, mida on võetud seoses liikmesriikide poolt selles poliitikavaldkonnas teada antud ning komisjoni poolt tuvastatud eiramisjuhtumitega;

32. ei ole rahul, et programmitöö perioodi 2000–2006 sissenõutavate summade määr on üle 50%; nõuab tungivalt, et liikmesriigid suurendaksid jõupingutusi eeskirjadevastaselt makstud summade sissenõudmiseks ning kutsub komisjoni üles võtma meetmeid kõrgema tagastamismäära saavutamiseks – arvestades, et komisjon täidab eelarvet omal vastutusel, nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 317;

Kulud: ühinemiseelsed vahendid

33. on väga mures, et Bulgaarias oli põllumajanduse ja maaelu arendamise ühinemiseelse programmi (SAPARDi) pettusekahtluste määr 2009. aastal suur ning kogu programmitöö perioodi kohta arvestatuna on see 20 %, mis on kõigi analüüsitud ühtekuuluvus- ja põllumajandusvaldkonna rahaliste vahendite hulgas suurim; märgib, et väliskontrollide ja -meetmetega alгатati rohkem pettusekahtlusi kui sisemiste ja siseriiklike kontrollide ja meetmetega; märgib, et komisjon täitis oma kohustusi nõuetekohaselt, kui peatas 2008. aastal maksed SAPARDi programmist ja tühistas peatamise 14. septembril 2009. aastal pärast põhjalikke kontrole; kutsub komisjoni üles jätkama järelevalvet Bulgaaria ametivõimude üle selle olukorra parandamiseks;
34. märgib, et Tšehhi Vabariik, Eesti, Läti ja Sloveenia on teatanud, et SAPARDiga seoses neil pettusi ei esinenud, ning kahtleb esitatud andmete usaldusväärsuses ja nende riikide suutlikkuses pettusi tuvastada; rõhutab, et pettuste määra selline null- või madal tase võib tähendada kontrollsüsteemide nõrkust ja vastupidi; nõuab komisjonilt tungivalt andmete esitamist kontrollimehhanismide tõhususe kohta ja koos OLAFiga rangema kontrolli rakendamist ELi raha kasutamise üle;
35. peab lubamatuks ühinemiseelsetes vahendites kahtlustatavate pettustega seotud madalat tagastamismäära, mis oli kogu programmitöö perioodi ajal ainult 4,6%, ja kutsub komisjoni üles kehtestama olukorra parandamiseks tõhusa süsteemi;

Riigihanked, suurem läbipaistvus ja võitlus korruptsiooni vastu

36. kutsub komisjoni, liidu asjaomaseid ameteid ja liikmesriike üles võtma meetmeid ja eraldama vahendeid, tagamaks, et ELi fondid ei kannata korruptsiooni tõttu, kehtestama korruptsiooni ja pettuste avastamise korral heidutavaid karistusi, tõhustama pettuste, maksustamise vältimise ja rahapesukuritegudega seotud kuritegelikul teel saadud vara konfiskeerimist;
37. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles kavandama ja rakendama ühtseid riigihankesüsteeme ja neid perioodiliselt hindama, et hoida ära pettused ja korruptsioon, määratlema ja rakendama selged riigihangetes osalemise tingimused ja kriteeriumid, mille alusel tehakse otsuseid riigihangete kohta, samuti vastu võtma ja rakendama riigihankeid käsitlevate otsuste läbivaatamise süsteemid riiklikul tasandil, et tagada riigi rahanduse läbipaistvus ja usaldusväärsus, ning võtma vastu ja rakendama riskijuhtimis- ja sisekontrollisüsteemid;
38. tunnustab komisjoni rohelist raamatut „ELi riigihanke poliitika ajakohastamise kohta – Euroopa hanketuru tõhustamine“; kutsub nõukogu ja komisjoni üles kiitma hiljemalt 2012. aasta lõpuks heaks ELi riigihangete põhiliste eeskirjade reformi (direktiivid 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ);
39. nõuab OLAFilt oma eelmise aasta aruandes ühenduse finantshuvide kaitse kohta

esitatud nõudest lähtuvalt tungivalt järgmises aastaaruandes üksikasjaliku analüüsi esitamist igas liikmesriigis kehtestatud pettusevastase võitluse strateegiate ja meetmete kohta ning ELi rahaliste vahendite kasutamisel esinevate eiramisjuhtumite, sealhulgas korruptsioonist põhjustatud eiramisjuhtumite ennetamise ja tuvastamise kohta; on arvamusel, et erilist tähelepanu tuleb pöörata põllumajandus- ja struktuurifondide rakendamisele; on seisukohal, et 27 riiki käsitlevas aruandes tuleks analüüsida riikide kohtuasutuste ja uurimisorganite kasutatavat käsitusviisi ning teostatud kontrolli kvantiteeti ja kvaliteeti, samuti statistikat ja põhjusi nendel juhtudel, kui riikide ametiasutused ei ole OLAFi aruande põhjal süüdistusi esitanud;

40. nõuab oma eelmise aasta raportis ühenduse finantshuvide kaitse kohta esitatud nõudest lähtuvalt nõukogult tungivalt Liechtensteiniga koostöölepingute sõlmimise lõpuleviimist võimalikult lühikese aja jooksul ja nõuab nõukogult tungivalt komisjonile volituste andmist, et pidada läbirääkimisi pettustevastaste lepingute sõlmimiseks Andorra, Monaco, San Marino ja Šveitsiga;
41. nõuab komisjonilt tungivalt meetmete võtmist ELi vahendite saajate üldise läbipaistvuse tagamiseks; kutsub komisjoni üles kavandama õiguskorra läbipaistvuse suurendamise meetmed ja süsteemi, kus kõik ELi vahendite saajad avalikustatakse vahendite haldajast sõltumatult ühel veebilehel ja aluseks võetakse kõikide liikmesriikide poolt vähemalt ühes liidu töökeeles esitatavad tüüpandmed; kutsub liikmesriike üles tegema komisjoniga koostööd ja esitama komisjonile igakülgse ja usaldusväärse teabe liikmesriikide hallatavate ELi rahalistest vahenditest kasusaajate kohta; kutsub komisjoni hindama jagatud haldamisega süsteemi ja esitama parlamendile esmajärjekorras aruande;

o
o o

42. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, Euroopa Ühenduste Kohtule, Euroopa Kontrollikojale, OLAFi järelevalvekomiteele ja OLAFile.